

10 КВІТНЯ 2009 РОКУ. МАРТІНА СТОВЕР

Перед світанком завжди найтемніше.

Ця бородата мудрість спала на думку Робові Мартіну, поки він вів свою «швидку допомогу» Верхньою Мальборо на базу, розташовану на Пожежній, 3. Водію видалося, що той, хто це придумав, справді дещо тямив: вдосвіта стояла така темінь, як у бабака в дупі, а ранок уже не за горою.

Проте світанок великого світла також не обіцяв, навіть наставши; ранок був, так би мовити, похмільний. У повітрі стояв тяжкий туман і відгонив поблизьким озером — аж ніяк не одним з Великих американських. На додачу до цих принад почала сіятися дрібна холодна мжичка. Роб перемкнув склоочисники з середнього на повільний режим. Попереду, вже недалеко, в імлі замаячили дві впізнавані жовті дуги.

— Золоті цицьки Америки! — вигукнув Джейсон Репсіс з переднього сидіння. Роб за п'ятнадцять років попрацював уже з багатьма лікарями «швидкої» на виїздах, і Джейс Репсіс був найкращим з них: веселий і невимушений, коли нічого не відбувається, він моментально зосереджувався і діяв рішуче й холоднокровно, коли щось відбувалося. А зараз він радісно репетував: — Нас треба годувати! Благослови, Боже, капіталізм! Ану-ну, під'їжджай!

— А ти впевнений? — спитав Роб. — Після отого наочного посібника з наслідків цієї фігні, якого ми щойно бачили?

Поверталися вони після виїзду в один з отих здоровенних «мак-будинків», що на Цукрових гірках: звідти такий собі Гарлі Гейлен зателефонував на 911, скаржачись на страшні болі в грудях. Він, побачили медики, лежав на дивані в кімнаті, яка серед багатіїв, без сумніву, вважається великою. Чоловік нагадував викинутого на берег кита в блакитній шовковій піжамі. Над ним схилилася дружина, боячись, що той ось-ось дасть дуба...

— «Макдон», «Макдон»! — не вгавав Джейсон: він аж співав, підстрибуючи на сидінні. Від суворого й упевненого професіонала, який щойно вимірював тиск і пульс містерові Гейлену, не залишилося й сліду (Роб у той час стояв поруч, тримаючи наготові аптечку з усім потрібним для штучного дихання і серцевими ліками). Білявий чуб падав Репсісові на очі, і лікар скидався на чотирнадцятирічного підлітка-переростка. — Та під'їжджай, кажу!

Роб заїхав на парковку. Він і собі б ум'яв булочку з соєсискою і, мабуть, один з їхніх товстих буруватих дерунів, великий, як запечений язик бізона.

На під'їзді стояла невелика черга з машин. Роб припустив свою в кінець.

— Але то в мужика ж насправді не серце схопило, — зауважив Джейсон. — Він просто мексиканської хавки об'ївся. Навіть до лікарні відмовився їхати, еге?

Таки відмовився, було. Після того як кілька разів пролунала потужна відрижка і трубний звук із нижчої ділянки, що дало жінці безсумнівні підстави усунутися від дивана на кухню, містер Гейлен сів і сказав, що йому значно краще і що ні, немає потреби везти його до лікарні імені Кайнера. Роб і Джейсон теж вважали, що не

треба, послухавши переказ того, що містер Гейлен з'їв звечора в «Tijuana Rose». Пульс у чоловіка був сильний, хоча тиск не дуже певний — але, мабуть, він у нього такий уже не перший рік, а наразі ситуація стабільна. Автоматичний зовнішній дефібрилятор так і лишився лежати в Робовій полотняній торбі.

— Хочу два яєчні макмафіни і два деруни! — оголосив Джейсон. — І каву чорну. А, дерунів тільки не два, а хай би три.

Роб усе думав про Гейлена:

— Цього разу в нього було нетравлення, але доволі скоро на нього чекає вже серйозне... Інфаркт — як той грім серед неба. Скільки, як ти гадаєш, він тягне? Триста фунтів¹? Триста п'ятдесят²?

— Триста двадцять п'ять³ мінімум, — відказав Джейсон. — І годі псувати мені апетит!

Роб махнув рукою в бік золотих дуг, що здіймалися з приозерного туману:

— Оця та інші подібні обжирайлівки — половина того лиха, що коїться з Америкою. Як медик, ти ж це, напевне, знаєш. А що їсти зібрався? Це ти за одним махом дев'ятсот калорій зжереш, старий. Ще ковбаси додай до збочень оцих яєчних — і прямим ходом ідеш до трьохсот фунтів.

— А сам що їстимеш, докторе Здоров'я?

— Булочку із сосискою. Може, дві...

Джейсон поплескав його по плечу:

— Молодець!

Черга просувалася. Від віконечка їх відділяли лише дві машини, коли раптом заревло радіо під комп'ютером, вбудованим у приладову панель. Зазвичай диспетчери

¹ Близько 136 кг.

² 158 кг.

³ 148 кг.

говорять спокійно, чітко, по-діловому — а ця поведилася наче крикливий радіодіджей, який обпився «ред була»:

— Усім «швидким допомагаю» і пожежним машинам! У нас НС! Повторюю, НС! Усім «швидким допомагаю» і пожежним машинам — це першочерговий виклик!

НС. Надзвичайна ситуація, з масовими жертвами. Роб і Джейсон презирнулися. Аварія потяга чи літака, вибух, теракт? Це мало б бути щось із цих чотирьох варіантів.

— Локалізація — центр міста, Мальборо-стрит. Повторюю: центр, Мальборо-стрит. Знову повторюю: НС, імовірно з численними загиблими. Діяти обережно.

У Роба Мартіна стисло шлунок. Ніхто ніколи не застерігає діяти обережно, коли йдеться про місце аварії чи вибух газу. Отже, залишається терористичний акт, який, можливо, ще триває.

Диспетчерка повторювала те саме повідомлення. Джейсон увімкнув мигалку і сирену, а Роб крутнув кермо і, зачепивши бампер передньої машини, вивів масивну «швидку» на доріжку, яка проходила навколо «Макдональдса». До центру лише дев'ять кварталів, але якщо там усе прострілюють із «калашів» бойовики «Аль-Каїди», то відстрілюватися їм випадає хіба що з вірного зовнішнього дефібрилятора.

Джейсон схопив мікрофон:

— Прийнято, диспетчере! Це номер 23 з Пожежної, 3. Орієнтовний час прибуття — шість хвилин.

Загули сирени й з інших куточків міста, але за звуком Роб помітив, що їхня машина найближча до місця пригод. У повітря просочувалося сіряве, чавунне світло, і, коли вони від'їхали від «Макдональдса» на Верхній Мальборо-стрит, їм назустріч викотилася машина, немов виплетена з сірого туману, — великий седан із пом'ятим

капотом й іржавими ґратками радіатора. Якусь мить два промені її потужних фар були спрямовані просто на них. Роб стукнув по клаксону й звернув убік. Машина — начебто «мерседес», хоча важко було сказати точно — метнулася на свою смугу, і за мить вогники її задніх фар уже тьмяно віддалялися в туман.

— Господи Ісусе — близько ж як! — відітхнув Джейсон. — Ти, мабуть, номер не розібрав?

— Ні... — У Роба серце калатало так, що він відчував власний пульс усім горлом. — Я був зайнятий, наші життя рятував. Слухай, а які зараз можуть бути в центрі масові жертви?! Ще ж і чорти навкулачки не билися. Усе, напевне, зачинено.

— Може, автобус перекинувся...

— Наступна спроба! Вони тільки о шостій ходити починають.

Сирени. Кругом, звідусюди сирени, сходяться в один рев — так цятки на екрані радара сходяться в одну. Повз промчала поліцейська машина, але, наскільки міг зрозуміти Роб, вони все одно залишалися попереду всіх решти «швидких» і пожежних.

Отже, маємо шанс спіймати кулю чи гранату шаленого араба під крик «Аллах акбар!» Яка приємність, подумав Роб.

Але робота є робота, тож він завернув угору крутим узвозом до головних адміністративних будівель міста і потворної глядацької зали, куди колись ходив на вибори — доки не переїхав за місто.

— Гальмує!! — закричав Джейсон. — Йоксель, Роббі, ГАЛЬМУЙ!

На них із туману сунули десятки людей — дехто мчав під гору і не міг зупинитися. Дехто кричав. Один чоловік упав, перекинувся, підскочив і побіг далі; з-під його

куртки теліпався «хвіст» незаправленої сорочки. Роб побачив жінку з розбитим носом, закривавленими нижче коліна ногами й без черевика. Він панічно зупинив машину: «швидка» смикнулася, і незакріплене барахло полетіло на всі боки. Ліки, пляшки для крапельниць, пачки з голками з незамкнених шафок — порушення інструкції! — перетворилися на снаряди. Ноші, якими вони не стали виносити містера Гейлена, бухнули об стіну. Якийсь стетоскоп знайшов дірочку — вилетів наперед, врізався в лобове скло і впав посеред приладової панелі.

— Повзімо, — сказав Джейсон. — Тихенько, поповзом, добре? Давай не погіршувати.

Роб ледь-ледь тиснув на газ і рухався узвозом далі вже зі швидкістю пішохода. А люди все йшли і йшли — здається, сотні народу, дехто у крові, більшість — без помітних травм, і всі на смерть перелякані. Джейсон опустив вікно і висунувся.

— *Що тут коїться? Хто-небудь, скажіть, що тут таке?!*

Від натовпу відділився задиханий, червоний чоловік:

— Там машина! Проїхала крізь юрбу, як газонокосарка. Цей маніяк йобнутий ледь мене не збив. Не знаю, скількох він переїхав. Ми там усі були в загороді, мов ті свині, — там стовпчики поставили, щоб чергу рівняти. Він спеціально... І вони там лежать, як... як, не знаю, ляльки закривавлені... Бачив — четверо точно мертві. Напевно, їх там більше...

Чоловік рушив далі. Уже не побіг — пошкандибав, немовби вичерпавши свій адреналін. Джейсон відстібнувся, висунувся у вікно і крикнув йому вслід:

— А колір ви помітили? Яка машина була?

Чоловік, блідий і змучений, озирнувся:

— Сіра. Здорова і сіра.

Джейсон опустився на сидіння і поглянув на Роба. Жоден з них не промовив уголос того, що подумав: саме з нею вони мало не зіткнулися на виїзді з «Макдональдса». І на рилі в неї була зовсім не іржа...

— Давай, Роббі. Про бардак позаду потім подумаємо. Вези нас на місце, тільки не збий нікого, добре?

— Гарзд.

Коли Роб приїхав на паркінг, паніка вже потроху вщухала. Дехто залишав місце пригоди звичайним кроком, хтось намагався допомогти постраждалим від сірої машини; декілька ідіотів, які бувають у кожній юрбі, фотографували й фільмували все навколо на телефони. Мабуть, хочуть прославитися на весь YouTube, подумав Роб. Хромовані стовпчики разом із натягнутою на них стрічкою з жовтим написом «Проходу немає» валялися на тротуарі.

Поліцейська машина, яка їх обігнала, стояла близько до будівлі, поряд зі спальним мішком, з якого стирчала тонка бліда рука. Упоперек мішка лежав чоловік, а навколо стояла велика кривава калюжа. Поліцейський махнув «швидкій» рукою: мовляв, проїжджайте вперед, — і рука в русі, у світлі синьої мигалки, теж наче мигтіла й тремтіла.

Роб схопив мобільний інформаційний термінал і вийшов з машини, а Джейсон тим часом оббіг машину й відчинив задні двері. Виніс звідти аптечку першої допомоги й зовнішній дефібрилятор. Світало, і Роб зміг прочитати напис на плакаті, що теліпався над головною брамою глядацької зали: «**1000 ГАРАНТОВАНИХ РОБОЧИХ МІСЦЬ!** Ми — з громадянами нашого міста!
МЕР РАЛЬФ КІНСЛЕР».

О, то он чому тут зібрався такий натовп у таку ранню пору. Ярмарок вакансій. Усюди часи нині нелегкі — економіку торік вхопив громоподібний інфаркт, — але

в маленькому місті на березі озера було особливо сутужно: робочих місць хронічно меншало ще з початку нового століття.

Роб і Джейсон побігли до спальника, але поліцейський лише головою похитав. Обличчя в офіцера було земляного кольору.

— Оцей чоловік і двоє в мішку — уже мертві. Мабуть, його дружина й мала дитинка. Він намагався їх захистити...

З його горла вирвався уривчастий звук — чи то відрижка, чи блювотний позив, — офіцер затулив рота рукою, прибрав її і показав на іншу постраждалу:

— А оця дама, можливо, ще на цьому світі...

Згадана дама лежала навznak, і її ноги були відкинуті від тіла під таким кутом, який свідчив про серйозну травму. Верх її вихідних бежевих широких брюк потемнів від сечі. Обличчя — те, що від нього залишилося, — було перемашене грязюкою. У жінки була відірвана частина носа і майже вся верхня губа. Зуби в красивих коронках оголилися несвідомим вишкіром. Пальто і половина светра із високим коміром теж з неї були зірвані. На шії і плечі видніли великі темні синці.

Машина, блядь, її переїхала, подумав Роб. Роздавила, як бурундучка. Він і Джейсон схилилися над нещасною, натягли блакитні рукавички. Поряд із жінкою лежала сумочка, на якій лишився слід від шини. Роб підібрав її і вкинув у задню частину «швидкої»: може, слід виявиться речовим доказом чи що. Та й хазяйка, звичайно, не схоче з нею розлучатися.

Тобто — якщо житиме.

— Дихання припинене, але пульс відчуваю, — повідомив Джейсон. — Слабкий, майже ниточкою. Стягни з неї светра.

Роб виконав розпорядження, і разом зі светром відвалилася половина ліфчика: бретелі були розірвані. Решту він відсунув вниз, аби не заважала, і став робити непрямий масаж серця, а Джейсон зайнявся штучним диханням.

— То як, у неї виходить? — хвилювався поліцейський.

— Не знаю... — відказав Роб. — У нас оце. У вас ще інші турботи. Якби тут ще рятувальні машини примчали з такою швидкістю, з якою ледве не погнали ми, то загинув би ще хто-небудь.

— Ох ти ж, слухайте, тут всюди поранені лежать. Немов на полі бою...

— Допмагайте, кому можете.

— Вона знову дихає, — повідомив Джейсон. — Ходи зі мною, Роббі, зараз будемо рятувати життя. Вмикай свій термінал і повідомляй до лікарні: зараз привеземо ймовірну травму шиї і хребта, внутрішні ушкодження, травми обличчя і ще бозна-що. Стан критичний. Цифри зараз даю.

Роб вийшов на зв'язок, а Джейсон і далі працював з мішком для штучного дихання. Черговий відповів моментально: голос на тому кінці був бадьорий і спокійний. Лікарня імені Кайнера мала травм пункт першого рівня — який також називали президентським класом — і все необхідне на такі випадки. П'ять разів на рік у лікарні проводилися відповідні навчання.

Роб вийшов на зв'язок, Джейсон виміряв рівень кисню (як і слід було чекати, кепський), після чого швидко витяг з машини шийний корсет і помаранчевий спинотримач. Тепер підїжджали вже й інші рятувальні машини, туман розвіювався, відкриваючи оку масштаби лиха.

«І це все — одна машина?! — Робові ця думка просто в голові не вкладалася. — Як тут повірити?»

— О'кей, — сказав Джейсон. — Якщо вона не в стабільному стані, то нічого кращого ми для неї зробити не можемо. Заносьмо її на борт!

Обережно, намагаючись утримувати дошку в ідеально горизонтальному положенні, чоловіки перенесли постраждалу до машини, поклали її на ноші-каталку і зафіксували. Бліде спотворене лице, обрамлене хомутом шийного корсету, — жінка скидалася на ритуальну жертву з фільму жахів... тільки що там вони завжди молоденькі й апетитні, а цій нещасній було сорок із чимось, може, трохи за п'ятдесят. Можна подумати, що вона занадто стара для пошуку роботи; і одного погляду для Роба було досить, щоб зрозуміти: більше вона роботи шукати не піде. Та й, судячи з усього, взагалі не піде. Якщо їй фантастично поталанить, то, може, паралічу всіх кінцівок вона уникне — у разі, коли все переживе, — але, за здогадами Роба, життя нижче пояса для цієї нещасної вже закінчилося.

Джейсон опустився на коліна, начепив постраждалій на ніс і рот пластикову маску, увімкнув подачу кисню з балона у головах каталки. Маска запітніла — це добрий знак.

— Далі? — промовив Роб, маючи на увазі: чим іще можна допомогти?

— Знайди серед отої хріні, що порозсипалася, епі — чи з моєї торби візьми. Там, надворі я якийсь час чув гарний пульс, а зараз він знову на нитку сходить. І заводься на фіг. З отакими травмами просто диво, що вона взагалі жива.

Роб знайшов під перекинутою коробкою з бинтами ампулу епінефрину і дав Джейсонові. Тоді захряснув задні двері, бухнувся на водійське сидіння і почав заводити мотор. Хто перший прибув на місце — той перший буде в лікарні. Тож слабенький шанс цієї жіночки трохи посилюється. Але попереду все-таки п'ятнадцять хвилин

їзди ранковою дорогою; Роб гадав, що вона навряд чи доживе до лікарні імені Ральфа М. Кайнера. З огляду на такі страшні ушкодження, може, їй так буде й краще...

Але вона дожила.

О третій годині наступного дня — їхня зміна вже давно закінчилася, але обидва були занадто рознервовані, щоб навіть думати про повернення додому, — Роб і Джейсон сиділи в кімнаті персоналу й дивилися ESPN¹ з вимкненим звуком. Всього вони зробили вісім ходок, але та жінка була в найгіршому стані.

— Мартіна Стовер її звали... — нарешті промовив Джейсон. — Вона досі в операційній. Я їм телефонував, поки ти до сортиру ходив.

— І що кажуть — є в неї шанси?

— Ні, але ж вони не залишили її просто так, а це дещо означає. Напевне, вона туди ходила по місце виконавчого секретаря. Я зазирнув у її сумку, документи шукав, щоб групу крові у водійських правах побачити, а там отакий оберемок характеристик. Схоже, гарна була секретарка. Останнє місце роботи — в Американському банку. Скоротили.

— А якщо жива буде, як ти гадаєш — що? Тільки ноги?

Джейсон втупився в екран: баскетболісти прудко бігали майданчиком — і довго мовчав. Тоді промовив:

— Якщо виживе, буде паралізована на всі чотири.

— Точно?

— Дев'яносто п'ять відсотків.

Почалася реклама пива. Молоді люди шалено танцюють у якомусь барі. Усі весело гуляють. А Мартіні Стовер тепер буде не до гульок. Роб спробував уявити, що чекає

¹ Спортивний канал кабельного телебачення.

на цю жінку, коли вона все переживе. Життя в моторизованому візку, який рухається від дмухання в трубочку. Годівля перетертими пюре — або через внутрішньовенну систему. Дихання з респіратором. Справляння потреб у кульочок. Життя в медичній зоні сутінків...

— Крістофер Рів¹ не так уже й погано влаштувався... — промовив Джейсон, неначе читаючи думки Роба. — Тримався молодцем. Гідний приклад для наслідування. Голову тримав високо. Навіть, здається, кіно знімав...

— Атож, голову тримав, — зітхнув Роб. — Бо хомут не знімав із шиї. Та й помер він уже...

— Вона вдяглася в найкращий одяг, — міркував Джейсон. — Гарні штани, дорогий светр, пальто красиве. Хотіла знову стати на ноги. І тут якась сука приїжджає — і забирає в неї все!..

— А того вже взяли?

— Поки що не чув, щоб взяли. Сподіваюся, коли візьмуть, за яйця повісять.

Наступної ночі, привізни до лікарні інфарктиста, колеги пішли спитати про Мартіну Стовер. Жінка лежала вже в інтенсивній терапії і подавала такі ознаки посилення мозкових функцій, які свідчили: до неї однозначно повертається свідомість. Коли жінка опритомніє, хтось розповість їй погану новину: вона тепер паралізована від грудей і нижче.

Роб Мартін був радий, що роль такого вістуна випаде не йому.

А чоловік, якого в газетах називали «Мерседес-кілер», досі гуляв на свободі.

¹ Американський актор і режисер (1952—2004). У 1995 році внаслідок травми отримав параліч усіх кінцівок. Решту життя присвятив громадській діяльності, організував центр з навчання й реабілітації для паралізованих людей.